

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte
Catedra de psihologie

CURRICULUM

la unitatea de curs

Asistența psihologică a persoanelor dependente

(denumirea unității de curs)

Ciclul I - studii superioare de licență

Codul și denumirea domeniului general de studii: 031 Științe sociale și comportamentale

Codul și denumirea specialității: 0313.1 Psihologie

Forma de învățământ: Învățământ cu frecvență

Autor:

Asist. univ., Vasile GARBUZ

(titlu didactic, titlu științific Prenume NUME)

(semnătura)

BALȚI, 2018

Discutat și aprobat la ședința Catedrei de psihologie

Procesul-verbal nr. 9 din 24.04.2018

Șefa Catedrei de psihologie _____ Conf.univ., dr., Silvia Briceag
(semnătura) (titlu didactic, titlu științific Prenume NUME)

Discutat și aprobat la ședința Consiliului Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte,

Procesul-verbal nr. 7 din 24.05.2018

Decanul Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte

_____ Conf.univ., dr., Lora Ciobanu
(semnătura) (titlu didactic, titlu științific Prenume NUME)

1. Informații de identificare a cursului

Facultatea: Științe ale Educației, Psihologie și Arte

Catedra de psihologie

Domeniul general de studii: 031 Științe sociale și comportamentale

Domeniul de formare profesională la ciclul I/II: Psihologie

Denumirea specialității / programului de master: Psihologie

Administrarea unității de curs: Asistența psihologică a persoanelor dependente

(denumirea unității de curs)

Codul unității de curs / modulului	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea Orelor				Forma de evaluare	Limba de predare
			curs	seminarii	laborator	studiu individual		
S. 06. A. 148	4	120	30	30	-	60	examen	Rom.

Anul de studii și semestrul în care se studiază: anul III, semestrul VI

Statutul: disciplină la alegere

2. Integrarea cursului în programul de studii

Cursul „Asistența psihologică a persoanelor dependente” este orientat spre dezvoltarea competențelor profesionale ale viitorilor psihologi în domeniul adictologiei. Disciplina universitară scoate în evidență tipologia conduitelor adictive, etiologia și consecințele acestor comportamente de risc. La fel, cursanții vor avea posibilitate să facă cunoștință cu modele, metode și tehnici de lucru cu beneficiarii adictivi la nivel individual, de grup și comunitar. Pentru fiecare din aspectele menționate se vor prezenta experiențe relevante pentru asistența psiho-socială din contextul societății moldovenești și din spațiul internațional (Federația Rusă, Olanda, Marea Britanie, România ș.a).

Pe parcursul cursului studenții vor dobândi cunoștințe și abilități speciale care le vor permite să înțeleagă fundamentarea asistenței psihologice a persoanelor dependente; aspecte specifice beneficiarilor dependenți, scopul, obiectivele, etapele și principiile asistenței psihologice a acestor categorii. Un rol important este destinat psihodiagnosticului și consilierii psihologice a persoanelor dependente și modalitățile de referire a acestora către servicii specializate.

3. Competențe prealabile: Pentru a studia acest curs studenții trebuie să posede concepte generale în domeniul psihologiei, să cunoască particularitățile (procese, însușiri și stări) psihice, competențe de individualizare a clientului în dependență de particularitățile sale de vârstă, competențe de diagnosticare a particularităților individual- tipologice a clientului, competențe în elaborarea și implementarea strategiilor, tehnicilor de corecție și profilaxie a comportamentelor nedorite.

4. Competențe dezvoltate în cadrul cursului

Competențe profesionale

CP1. Operarea cu concepte fundamentale în domeniul psihologiei și utilizarea acestora în comunicarea profesională.

CP3. Evaluarea critică a situațiilor problematice și a soluțiilor posibile în psihologie.

CP4. Evaluarea psihologică a individului, grupului și organizației.

CP5. Proiectarea și realizarea intervențiilor psihologice.

CP6. Relaționarea și comunicarea interpersonală specifică domeniului psihologiei prin valorificarea informațiilor, vizînd varii contexte socio-umane și de identitate națională.

Competențe transversale:

CT1. Aplicarea principiilor, normelor și valorilor eticii și deontologiei profesionale în cadrul propriei strategii de muncă.

CT2 Identificarea rolurilor și responsabilităților într-o echipă plurispecializată și aplicarea de tehnici de relaționare și muncă eficientă în cadrul echipei.

5. Finalitățile cursului

La finalul studierii disciplinei studentul va fi capabil:

- să explice și să opereze în manieră operațională conceptele de bază ce țin de asistența psihologică a persoanelor dependente și să utilizeze acestea în comunicarea profesională
- să evalueze critic diverse tipuri de comportament adictiv din perspectiva: cauzele apariției, dinamica și modalitate de manifestare a dependenței, mecanisme de prevenire a comportamentelor adictive și asistență psihologică a persoanelor dependente;
- să evalueze individul/grupuri cu comportament adictiv din perspectiva psihologică;
- să proiecteze și să argumenteze alegerea strategiilor de intervenție psihologică în rîndul persoanelor cu comportament adictiv;
- să elaboreze și să prezinte portofoliul care va include materiale de asistență psihologică a persoanelor dependente.
- să aplice principii, norme și valori etice și deontologice profesionale în lucrul cu persoanele dependente.

- să dezvolte atitudine empatică, necondiționată față de client, fundamentată pe noile achiziții ale științei psihologice.

6. Conținutul cursului:

Geneza comportamentelor adictive, Specificul adicțiilor cu suport substanțial, Particularitățile adicțiilor habituale, Însușirile dependențelor interpersonale, Psihodiagnosticul persoanelor cu comportament adictiv, Modele de intervenție și programe de suport psihosocial acordat persoanelor dependente, Profilaxia comportamentelor dependente, Consilierea psihologică a persoanelor cu comportament adictiv, Servicii de asistență psihosocială a persoanelor dependente.

7. Distribuirea modulară a cursului

N d/r	Unitatile tematice ale cursului	Nr. de ore			
		Frecvența la zi			
		prelegeri	sem	lab	
	Tema plan (puncte reper, aplicații practice p/u seminare)	aud	l.i.dir	aud	Li.dir
1.	<i>Geneza comportamentelor adictive.</i>	4	4	2	-
	1.1. Adictologia - știința ce studiază dependențele; 1.2. Teoriile adicției: biologică, psihologică, tratare integrativă; 1.3. Abordare multidimensională a conceptului de dependență; 1.4. Etiologia comportamentelor adictive; 1.5. Parametrii definitorii ai personalității adictive; 1.6. Stadiile formării adicției; 1.7. Consecințele comportamentelor adictive. <i>Aplicații practice:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Prezențați o listă a conceptelor de bază în domeniul adictologiei; • Elaborați un lanț logic al conceptelor de bază în domeniul adictologiei. 				-
2.	<i>Specificul adicțiilor cu suport substanțial.</i>	4	4	2	-
	2.1. Caracteristica generală a dependenței de tutun; 2.2. Caracteristica generală a dependenței de alcool; 2.3. Caracteristica generală a dependenței de medicamente; 2.4. Caracteristica generală a dependențelor				

	<p>alimentare;</p> <p>2.5. Aspecte psihosociale ale dependenței de drog:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dimanicul dependenței de drog în lume și în Republica Moldova. • Tipologia și clasificarea drogurilor. • Cauzele dependenței de drog. • Consecințele dependenței de drog. Stadiile dependenței de drog. • Profilul psiho-social al persoanelor dependente de drog. <p>Aplicații practice:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elaborați portretul psihocomportamental al persoanelor cu adicții sus menționate; • Elaborați și prezentați materiale în power point, imagini foto și video ale persoanelor cu adicții ce țin de depedență de substanțe; • Prezentați schematic clasificarea drogurilor și influența acestora asupra organismului; • Analizați tipurile și specificul dependențelor în funcție de: • Sexul persoanelor dependente (dependențe preponderent feminine/masculine); • De vârsta persoanelor dependente; • De gravitatea consecințelor generate de comportamentul dependent; <p>De evoluția istorică-temporală adicțiilor (dependențe noi, cu o lungă istorie).</p>				
3.	<i>Particularitățile adicțiilor habituale.</i>	2	2	2	-
	<p>Caracteristica generală a:</p> <p>3.1. dependenței de jocurile de noroc;</p> <p>3.2. dependenței de sportul extremal;</p> <p>3.3. dependenței de cumpărături;</p> <p>3.4. dependenței de frumusețe;</p> <p>3.5. dependenței de sănătate;</p> <p>3.6. dependențelor tehnologice;</p> <p>3.7. dependenței de realitatea virtuală; dependența de informații și gagituri.</p> <p>Aplicații practice:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elaborați portretul psihocomportamental al persoanelor cu adicții sus menționate; • Elaborați și prezentați materiale în power point, imagini foto și video ale persoanelor cu adicții ce țin adicții habituale. • Analizați tipurile și specificul dependențelor în 				

	<p>funcție de:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sexul persoanelor dependente (dependențe preponderent feminine/masculine); • De vîrsta persoanelor dependente; • De gravitatea consecințelor generate de comportamentul dependent; <p>De evoluția istorică-temporală adicțiilor (dependențe noi, cu o lungă istorie).</p>				
4.	<i>Însușirile dependențelor interpersonale:</i>	2	2	2	-
	<p>Caracteristica generală a:</p> <p>4.1. dependențelor afectiv-sexuale;</p> <p>4.2. dependența de muncă;</p> <p>4.3. dependența de religie și misticism;</p> <p>4.4. dependența de profesioniștii;</p> <p>4.5. dependențele socio-instituționale;</p> <p>4.6. dependența de putere;</p> <p>4.7. dependența de control asupra celorlalți.</p> <p><i>Aplicații practice:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Elaborați portretul psihocomportamental al persoanelor cu adicții sus menționate; • Elaborați și prezentați materiale în power point, imagini foto și video ale persoanelor cu adicții ce țin de dependență interpersonală; 				
5.	<i>Psihodiagnosticul persoanelor cu comportament adictiv.</i>	4	4	4	-
	<p>5.1. Evaluarea predispoziției către comportamentul adictiv;</p> <p>5.2. Evaluarea nivelului de manifestare a comportamentului adictiv;</p> <p>5.3. Evaluarea dezadaptării psihosociale la persoane dependente;</p> <p>5.4. Psihodiagnosticul stărilor psihice a persoanelor dependente;</p> <p>5.5. Portretul psihocomportamental al persoanei dependente.</p> <p><i>Aplicații practice:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Selectați și aplicați instrumente psihologice în vederea psihodiagnosticului persoanelor cu comportament adictiv. • Elaborați profilul persoanelor dependente de: tutun, alcool, medicamente, jocurile de noroc, cumpărături, dependențele tehnologice; dependențele de realitatea virtuală ș.a. 				
6.	<i>Modele de intervenție și programe de suport psihosocial acordat persoanelor dependente</i>	4	4	4	-

	<p>6.1. Modelul de intervenție de factură medicală.</p> <p>6.2. Modelul de intervenție de factură psihologică.</p> <p>6.3. Modelul de intervenție de factură sociologico-antropologică.</p> <p>6.4. Etapele procesului de recuperare a persoanelor dependente;</p> <p>6.5. Programul de Reducere a Noxelor. Programul „12 Pași”. Programul „De Hoop”. Programul „AA” și „NA”. Programul „Nazarialiev”. Programul de substituție. Programul „Minessota”. Modelul bazat pe comunitate.</p> <p>Aplicații practice:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prezențați analiza modelelor și programelor de reabilitare a persoanelor dependente utilizând metoda SWOT. 				
7.	<i>Profilaxia comportamentelor dependente.</i>	4	4	4	-
	<p>7.1. Specificul activităților de prevenire a comportamentului adictiv;</p> <p>7.2. Prevenția primară, secundară și terțiară în domeniul dependenței de drog.</p> <p>7.3. Abordari, metode, instrumente, programe tehnice folosite: Abordarea individuală în stradă; Abordarea în contexte instituționale organizate; Programe bazate pe politici antidrog; Programe de tip „warning”, de avertizare; Programe de comunicare și de informare publică bazate pe comunicare și prezentarea neutră a faptelor; Programele de intervenție pentru schimbarea atitudinii, în baza asimilării, înțelegerii procesualității adicției ca fenomen.</p> <p>Aplicații practice:</p> <p>Elaborați și prezentați un program de prevenire în domeniul comportamentelor adictive.</p> <p>Elaborați materiale promoționale în vederea prevenirii adicțiilor.</p>				
8.	<i>Consilierea psihologică a persoanelor cu comortament adictiv.</i>	4	4	4	-
	8.1. Etapele și specificul procesului de consiliere psihologică a persoanelor dependente:				

	<p>- Specificul consilierii individuale a persoanelor dependente.</p> <p>- Specificul consilierii de grup a persoanelor dependente.</p> <p>8.2. Metodele de suport psihosocial acordat consumatorilor de substanțe psihoactive:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Terapia motivațională: principii și strategii; ✓ Terapia cognitivă și comportamentală: principii și strategii; ✓ Terapia de grup; ✓ Grupurile de suport reciproc; ✓ Terapia familială ș.a. <p>8.3. Principiile și reguli generale ale asistenței psihologice a persoanelor dependente. Menținerea securității personale a psihologului în cadrul lucrului cu beneficiarii dependenți.</p> <p>Aplicații practice:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prezentăți studii de caz și simulați diferite etape ale procesului de consiliere psihologică a persoanelor dependente. 				
9.	<i>Servicii de asistență psihosocială a persoanelor dependente.</i>	2	2	6	-
	<p>9.1. Servicii socio-medicale acordate persoanelor dependente de drog;</p> <p>9.2. Reabilitarea persoanelor dependente în cadrul Centrelor de Zi;</p> <p>9.3. Reabilitarea persoanelor dependente în cadrul Comunităților Terapeutice.</p> <p>9.4. Standardele minime de calitate pentru desfășurarea asistenței psihosociale a consumatorilor de substanțe psiho-active în Republica Moldova.</p> <p>9.5. Referirea persoanelor adictive către servicii specializate.</p> <p>Aplicații practice:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vizite în teren cu scopul familiarizării cu serviciile specializate pentru persoanele dependente: • Centrul „PULS”(Centrul de Zi pentru persoanele dependente de drog și alcool) • AO „Tinerii pentru Dreptul la Viață” (Programul de reducere a noxelor) • Elaborați o rețea a serviciilor specializate pentru persoanele dependente. 				

Repere pentru analiză:				
1. Denumirea instituției;				
2. Grupul țintă cu care lucrează;				
3. Scopul;				
4. Programele aplicate în cadrul serviciului;				
5. Puncte forte / Dezavantaje.				

10. Strategii didactice :

Curs: expunere, descoperire dirijată, conversație euristică, problematizare, studiul de caz, **Curs:** expunere, descoperire dirijată, conversație euristică, problematizare, studiul de caz, demonstrație (IT, material video), simulări.

Seminar: dezbateri, clarificare conceptuală, activități de grup, descoperire dirijată, sinteza cunoștințelor, simulări, teste de evaluare a cunoștințelor, demonstrație (IT, video-materiale), prezentarea tematică individuală sau de grup

Lucrul individual dirijat

Timpul total (ore pe semestru) al activităților de studiu individual dirijat pretinse studentului			
Nr.ore 60			
<i>(completați cu zero activitățile care nu sunt cerute)</i>			
1. Descifrarea și studiul notițelor de curs	6	8. Pregătire prezentări orale	4
2. Studiu după manual, note de curs	4	9. Pregătire examinare finală	4
3. Studiul bibliografiei minimale indicate	4	10. Consultații	2
4. Documentare suplimentară în bibliotecă	8	11. Documentare în teren	4
5. Activitate specifică de pregătire pentru seminar	8	12. Documentare și lucrul pe platforma Moodle	0
6. Realizare teme, referate, eseuri, traduceri etc.	2	13. Activități de evaluare psihologică individuală	8
7. Pregătire lucrări de control	6	14. Alte activități	
TOTAL ore studiu individual (pe semestru) = 60			

11. **Evaluare** (forma, formula, exigente regulament, chestionar pentru proba evaluare finala, tematica tezelor de an)

Evaluarea curentă – lucrări de control, răspunsuri orale la seminarii, prezentarea produselor activităților individuale și de grup, portofoliul cu programe de asistență psihologică.

Evaluare finală - examen oral, formula: media reușitei curente/0,4+ nota ex/0,6= nota finală.

Biletul de examinare va conține două întrebări din chestionarul pentru examen.

12. Bibliografia minim obligatorie:

1. Solter, Aletha J. O viață fără droguri 100 de recomandări pentru părinți. București. Ed: Herald, 2015. – 236 p. ISBN 978-973-111-537-5;
2. Аддиктивное поведение и его профилактика. — 2-е изд., стер. — М.: Московский психолого-социальный институт; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2003. — 240 с. (Серия «Библиотека психолога».) ISBN 5-89502-443-2 (МПСИ) ; ISBN 5-89395-497-1 (НПО «МОДЭК»)
3. Palgrave Macmillan. Psychology of Addictive Behaviour, 2010 -200p. ISBN 978-0230272224

Bibliografie suplimentară:

1. Bulgaru M., Sali N., Asistența socială în contextul transformărilor din Republica Moldova. Concepte fundamentale al asistenței sociale – Chișinău: 2000.
2. Bulgaru M., V.Pistrinciuc. Dezvoltare comunitară: definiții, modele oportunități. / Aspecte teoretice și practice ale asistenței sociale. Note de curs. Chișinău: CE USM, 2003. P.155-203.
3. Dr. Veronique Peim-Boujenah. Lăsați-vă de fumat fără să vă îngrășați. Ed: House of Guides, 2007. – 128 p. ISBN 978-973-1773-50-6
4. Elena Barnea. Dacă fumezi dăunezi și nefumătorilor și propriilor copii. București.Ed: Medicală.1981. – 95 p.
5. Elena Codreș Barnea. Ghidul fumătorului Dreptul nefumătorului. București Ed: Albatros. 2003. – 134 p. ISBN 973-24-0943-6;
6. Ghidul educatorului de la egal la egal în prevenirea HIV/SIDA. Chișinău: UNICEF, 2003.
7. Standard de asistență psihosocială a consumatorilor de droguri, Chișinău 2011.
8. Vitalie Pastuh-Cubolteanu. Despre toxicomanii și narcomanii. Chișinău. Ed: Labirint, 2009.Rizeanu (Pintelie) Steliana. Psihoterapia jocului de șansă patologic. București. Ed: Universitară, 2013. – 297 p. ISBN 978-606-591-673-9;
9. Vitalie Pastuh-Cubolteanu. Despre toxicomanii și narcomanii. Chișinău. Ed: Labirint, 2009. – 106 p. ISBN 978-9975-943-83-3;
10. Zamfir C., Vlăsceanu L., Dicționar de sociologie / . București: Editura Babel, 1998.

11. Zepca, Victor. Promovează sănătatea: Ghidul specialistului. Formarea stilului sănătos de viață / Ion bahnarel, Cristina Petrescu. MSRM. Chișinău. Ed: Elan poligraf. – 168 p. ISBN 978-9975-66-304-5
12. Войскунский А. Е. Психологические исследования феномена Интернет-аддикции. [http:// web. psychology. ru/ internet/ ecjlogy/04 .shtm](http://web.psychology.ru/internet/ecjlogy/04.shtm).
13. Кулаков С. А. Диагностика и психотерапия аддиктивного поведения у подростков. — М.: Фолиум, 1996. — 70 с.
14. Профилактика алкоголизма, наркомании и токсикомании среди детей и подростков. Рекомендации для педагогов, социальных работников, школьных психологов. — Оренбург, 1998.
15. Худякова Дарья Юрьевна, ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ АДДИКЦИИ КАК СОЦИАЛЬНО – ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ ФЕНОМЕН УДК 159.923 © Худякова Д.Ю.,2010
16. <http://www.dianalyz.ru/old/Prax/Add.202.html>
17. http://www.nvppl.ru/show_dict_801.htm
18. http://www.portalus.ru/modules/psychology/rus_readme
19. <http://www.psyinst.ru/napr.php?id=6>

Chestionar de evaluare finală

Asistența psihologică a persoanelor dependente

Autor: lect. univ. Vasile Garbuz

1. Abordați multidimensional a conceptul de dependență.
2. Elucidați etiologia comportamentelor adictive.
3. Caracterizați parametrii definatorii ai personalității adictive.
4. Enumerați stadiile comportamentului adictiv.
5. Prezentați consecințele comportamentului adictiv.
6. Prezentați tipologia comportamentelor adictive .
7. Caracterizați dependențele cu suport substanțial: dependența de alcool.
8. Caracterizați dependențele cu suport substanțial: dependența de tutun.
9. Caracterizați dependențele cu suport substanțial: dependența de medicamente
10. Caracterizați dependențele cu suport substanțial: dependența alimentară
11. Caracterizați dependențele habituale: Dependența de jocurile de noroc
12. Caracterizați dependențele habituale: Dependența de sportul extremal
13. Caracterizați dependențele habituale: Dependența de sănătate
14. Caracterizați dependențele habituale: Dependența de cumpărături
15. Caracterizați dependențele habituale: Dependența de frumusețe
16. Caracterizați dependențele interpersonale: dependențele afectiv-sexuale
17. Caracterizați dependențele interpersonale: Dependența de lacrimi
18. Caracterizați dependențele interpersonale: Dependența de muncă
19. Caracterizați dependențele tehnologice: Dependența de telefon;
20. Caracterizați dependențele tehnologice: Dependența de televizor
21. Caracterizați dependențele tehnologice: Dependența de calculator
22. Caracterizați dependențele tehnologice: Dependența de realitatea virtuală
23. Caracterizați dependențele tehnologice: Dependența de informații și de gagituri
24. Definiți conceptele în domeniul dependenței de drog și toxicomaniei
25. Prezentați tipologia și clasificarea drogurilor.
26. Elucudați cauzele dependenței de drog.
27. Prezentați consecințele dependenței de drog.
28. Caracterizați stadiile dependenței de drog.
29. Prezentați profilul psiho-social al persoanelor dependente de drog

30. Descrieți procesul de reabilitare a persoanelor dependente
31. Elucidați modalitățile de identificare și psihodiagnostic al semnelor și simptomelor comportamentului adictiv
32. Prezentați specificul consilierii psihologice a persoanelor dependente: consilierea motivațională.
33. Analizați specificul asistenței co-dependenților: Terapia familială în cazuri de adicții
34. Prezentați modele de suport psihosocial acordat persoanelor dependente: modelul de intervenție de factură medicală.
35. Prezentați modele de suport psihosocial acordat persoanelor dependente: modelul de intervenție de factură psihologică.
36. Prezentați modele și programe de suport psihosocial acordat persoanelor dependente: Modelul de intervenție de factură sociologico-antropologică.
37. Prezentați modele de suport psihosocial acordat persoanelor dependente: Modelul bazat pe comunitate.
38. Prezentați programe de suport psihosocial acordat persoanelor dependente: Programul de Reducere a Noxelor.
39. Prezentați programe de suport psihosocial acordat persoanelor dependente: Programul „12 Pași”.
40. Prezentați programe de suport psihosocial acordat persoanelor dependente: Programul „De Hoop”.
41. Prezentați programe de suport psihosocial acordat persoanelor dependente: Programul „AA” și „NA”.
42. Prezentați programe de suport psihosocial acordat persoanelor dependente: Programul „Nazaraliev”.
43. Prezentați programe de suport psihosocial acordat persoanelor dependente: Programul de substituție.
44. Prezentați programe de suport psihosocial acordat persoanelor dependente: Programul „Minnesota”.
45. Comentați Servicii socio-medice acordate persoanelor dependente de drog.
46. Prezentați specificul reabilitării persoanelor dependente în cadrul Centrelor de Zi.
47. Comentați rolul psihologului în prevenția comportamentului dependent